

העותרת:

האגודה לזכויות האזרח בישראל

ע"י ב"כ עוה"ד לימור יהודה ו/או דן יקיר ו/או דנה
אלכסנדר ו/או אבנר פינצ'וק ו/או מיכל פינצ'וק ו/או
עאוני בנא ו/או לילה מרגלית ו/או באנה שגרי-בדארנה
ו/או שרון אברהם-ויס ו/או סוניה בולוס ו/או נסראת
דקואר ו/או עודד פלר ו/או טלי ניר

ת"ד 34510, ירושלים 91000
טל': 6521218 - 02; פקס': 6521219 - 02

- נ ג ד -

המשיב:

מפקד כוחות צה"ל באזור יהודה והשומרון
ע"י פרקליטות המדינה, משרד המשפטים, ירושלים

תגובת העותרת לתגובת המשיב

ובקשה למחיקת העתירה

1. עתירה זו הוגשה נגד הוראותיו של המשיב, על-פיהן נאסרה היציאה ממתחם העיר שכם על אנשים, הנמנים על קבוצות גיל מסוימות. בעתירה נטען, כי מדובר באיסורים, המקבילים ל"תיחום מקום מגורים" המוני, המוטל על עשרות אלפי אנשים, שלא באמצעות צו, ללא עילה פרטנית, בלא בחינה של כל מקרה לגופו וללא כל ביקורת. כן הוגשה העתירה נגד "צו הכתר" הכללי, צו אשר הוצא בשנת 2001, ואשר הכריז על כל אזורי A בגדה המערבית כשטחים צבאיים סגורים, שהיציאה או הכניסה אליהם הינה אסורה, אלא בהיתר מטעמו של המפקד הצבאי. המשיב סמך על הכרזה זו כבסיס המשפטי, מכוחו הוצאו ההוראות בדבר איסורי התנועה הגורפים.
 2. העתירה הוגשה במצב עובדתי, בו הוטלו איסורי תנועה קולקטיביים, האוסרים על תנועה בתוך השטח הכבוש, במהלכם של חודשים ארוכים באופן רצוף (כ-9 חודשים במהלך 2006).
 3. בתגובתו לעתירה הודיע המשיב על שינוי במדיניותו בנוגע להטלתם של איסורי תנועה. על פי הצהרות המשיב, המדיניות הנוכחית היא זו - הגבלות תנועה תוטלנה רק במקרים חריגים על בסיס התרעה קונקרטי - לפיה יש מידע על מפגע, אשר עומד לצאת ממרחב העיר שכם, ואין דרך אחרת למנוע את תפיסתו (צ"ל - לאפשר את תפיסתו, ל"י).
- בפועל, טוען המשיב, הגבלות תנועה ממין אלו נגדן יצאה העתירה לא הוטלו מאז 15.2.2007.

בחודש אפריל 2007 חתם המשיב על צו חדש, על-פיו "מוסדר" מעתה הכתר על שכם. למרות הוצאתו של צו זה, לא בוטל צו הכתר הכללי.

צו הכתר הכללי, אשר ביטולו נדרש בעתירה, בוטל רק לאחרונה, ביום 9.1.2008, בהמשך לדיון האחרון בעתירה ולהחלטת בית המשפט מיום 31.12.2007.

4. בתגובות העותרת לתגובות המשיב עמדה העותרת על שלושה אלה:

ראשית, הן לפי המדיניות הקודמת (אשר לשיטת המשיב גם היא הייתה חוקית) והן לפי המדיניות הנוכחית – המשיב רואה עצמו מוסמך להטיל איסורי תנועה המוניים, האוסרים על תנועה בתוך השטח הכבוש, המוחלים על עשרות אלפי אנשים, על פי מאפיינים שרירותיים (מוצא לאומי, גיל, מין, כתובת מגורים במרשם). לפיכך טענה העותרת, כי שינוי המדיניות איננו מסיר את אי-החוקיות הבסיסית – המשך פרקטיקה של שימוש באיסורי תנועה המוניים, המקבילים לצווי הגבלה או צווי תיחום מקום מגורים על בסיס מאפיינים מולדים ושרירותיים, ולא על פי בדיקה פרטנית וחשד מבוסס.

שנית, בפועל נעשה שימוש נרחב יותר באיסורי התנועה הקולקטיביים מזה בו הודה המשיב בהודעותיו מחודש אפריל 2007 ויולי 2007. לפי בדיקת העותרת, המבוססת על עדויות ותצפיות בשטח, במהלך מחצית השנה הראשונה של 2007, הוטלו איסורי תנועה המוניים על קבוצות אוכלוסייה שלמות מתושבי שכם במהלך 36 ימים (ראו עמ' 2 להודעה על הגשת תצהיר מטעם העותרת מיום 27.5.2007; כפי שצויין על-ידי המשיב, בחלק מהימים דובר על הוראות, על-פיהן נאסרה התנועה בתוך הגדה *דרומה משכם*, ובחלק אחר על איסורי יציאה ממתחם העיר שכם). בתחילת חודש יולי 2007 שב המשיב והטיל איסורי תנועה במשך 12 ימים נוספים (ראו סעיף 3 לתגובת העותרת מיום 6.8.2007).

שלישית, צו הכתר הכללי, על פיו הוכרזו כל שטחי A בגדה המערבית כשטח צבאי סגור, ואשר דה-יורה הוביל לשלילתה של הזכות לחופש תנועה של תושבי השטח הפלסטינים, נותר בתוקפו ללא שינוי.

בנסיבות אלה, נוכח המחלוקת המשפטית-עקרונית באשר לחוקיותן של הוראות, על-פיהן מוטלים איסורי תנועה המוניים, המבוססים על מאפיינים שרירותיים כאמור (הסעד הראשון בעתירה); נוכח המשך השימוש באיסורי תנועה קולקטיביים; ונוכח זאת, שצו הכתר הכללי נותר שריר וקיים (הסעד השני בעתירה) סברה העותרת, כי יש צורך בהכרעתו העקרונית של בית משפט זה בסוגיות שבחלוקת.

5. בנוגע לסעד השני בעתירה - בהודעת המשיב מיום 14.1.2008, שבאה בעקבות הדיון בעתירה והחלטת בית המשפט מיום 31.12.2007, הודיע המשיב על ביטולו של צו הכתר הכללי.

בעקבות הודעה זו והצו שצורף אליה, התקבל הסעד השני נגדו הוגשה העתירה.

6. בנוגע לסעד הראשון – בעתירה התבקש צו, האוסר על המשיב לבטל את "ההוראות על-פיהן נאסרת תנועתם של תושבי שכם, כולם או חלקם, הנמנים על קבוצות אוכלוסייה שונות, ואשר על-פיהן מוגבלים הם לתחומי העיר בלבד". בעתירה נטען, כי הטלתן של מגבלות תנועה, המוטלות באופן גורף על קבוצות אוכלוסייה שלמות, והאוסרות על התנועה

בתוך השטח הכבוש, הינה בלתי-חוקית ומנוגדת למשפט הבינלאומי ולמשפט הישראלי. לפיכך התבקשה קביעה משפטית ברורה, כי אסור לו למשיב להטיל מגבלות תנועה קולקטיביות כאמור (ראו גם סעיף 17 לתגובת המשיב מיום 7.1.2007).

7. **מבחינה משפטית-עקרונית טען המשיב, כי רשאי הוא להטיל מגבלות תנועה קולקטיביות על פי "מאפייני סיכון", שיקבעו גורמי הביטחון.** דהיינו, הטלתם של "צווי הגבלה" המוניים על בסיס "פרופיילינג". לעומת זאת, בפועל, אכן שינה המשיב פועלו. כמפורט לעיל, לגבי מחצית השנה הראשונה של 2007 קיימת מחלוקת עובדתית לגבי היקף השימוש באיסורי התנועה הקולקטיביים. ואולם, לפחות מאז אמצע חודש יולי 2007 אכן לא נעשה שימוש באיסורי תנועה קולקטיביים מהסוג נגדו יצאה העתירה בנוגע לתושבי מתחם העיר שכם.
8. למען הסר ספק, העותרת חוזרת ומבהירה את עמדתה - הטלתם של איסורי תנועה, המקבילים לצווי הגבלה או תיחום מקום מגורים באופן המוני, ותוך התבססות על מאפיינים מולדים ושרירותיים (מוצא לאומי, מין, גיל, כתובת רשומה במרשם האוכלוסין) הינה בלתי-חוקית הן לפי המשפט הבינלאומי והן לפי המשפט הישראלי. אם יחזור המשיב וישתמש באמצעים פסולים ופוגעניים אלה, לא תהיה ברירה אלא לשוב ולעתור נגד השימוש באמצעים פסולים אלה ולבקש את הכרעתו הברורה של בית-משפט זה.
9. המשיב אחראי לפגיעות קשות נוספות בחופש התנועה של תושבי אזור העיר שכם. על חלקן עמדה העותרת בתגובותיה, כחלק מהצגת מצב הדברים הכולל, במסגרתו משתבצות ההפרות נשוא העתירה. בכללן, הפגיעות האנושות, הנגרמות עקב מצב הכתר הכרוני, המוטל במשך 7 שנים רצופות על העיר שכם, ואשר כחלק ממנו מצווים כל תושבי המרחב לצאת ולהיכנס לעיר דרך מספר מחסומים צבאיים בלבד, ונאסר עליהם השימוש בכלי-רכב (למעט חריגים). בכללן גם איסורי תנועה גורפים המוטלים מעת לעת על תושבי צפון הגדה, ואשר הוטלו מחדש בימים האחרונים (המכונה על-ידי הצבא "בידול"). בעניינן של פעולות בלתי-חוקיות אלה, ובעניינן של צו כתר שכם (מיום 19.4.2007), אליהן לא כוונה העתירה במקורה, תפנה העותרת למשיב בנפרד בדרישה לביטולן.
10. **בנסיבות אלה, בהן הסעד השני התקבל, ואילו הסעד הראשון התקבל (לעת עתה) בפועל,** תוך שהמצב העובדתי כיום ובמהלך מחצית השנה האחרונה השתנה באופן מהותי (בנוגע למגבלה הקונקרטית נגדה יצאה העתירה) מסכימה העותרת למחיקת העתירה.

היום, 11 בפברואר, 2008

לימור יהודה, עו"ד

ב"כ העותרת